

Mérk Nagyközség Önkormányzat

GAZDASÁGI PROGRAMJA

2025- 2029- ig terjedő időszakra

I.

BEVEZETŐ

Mérk Nagyközség Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a nyírségi homok és Ecsedi-láp találkozásánál kelet-nyugati irányban metsző magyar-román országhatár közelében a Kraszna folyó mellett - Nyíregyházától mintegy 62 km-re – fekszik.

A magyar-román határtól körülbelül 5 km-re helyezkedik el. A szomszédos településektől mért távolság sem túl nagy, Mértől körülbelül 5 km-re, Nagyecsedtől 10 km-re található.

Mérk Nagyközség Önkormányzata a helyi közügyekben önállóan eljárva a közszolgáltatások széles körét biztosítja a polgárok számára.

A 2011. évi CLXXXIX. (Mötv.)törvény 116. § (1)-(5) szerint a helyi közügyek a lakosság részére nyújtott közszolgáltatásokhoz, a közhatalom önkormányzati típusú gyakorlásához, továbbá az ezekhez szükséges feltételek biztosításához kapcsolódnak.

II.

RÖVID TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Neve személynévből keletkezett egyesek szerint magyar névadással, a régi magyar nyelvben népszerű Mérc személynév alapján, amely talán a szláv eredetű Mirk személynévből ered. Más felfogás szerint a helység névadója valószínűleg Merch, a szatmári németek ispánja lehetett.

A község 1299-ben tűnt fel bizonyos Miklós birtokaként. Az egy évvel később kiállított oklevél arról értesít, hogy Ákos nb. István országbíró e települést leányának adományozta. 1318-ban I. Károly király az Ákos nemzetségből hűtlenségük miatt elvette és a Gut-Keled nb. Bátori Bereck fia Jánosnak adta. Ettől kezdve az ecsedi vár tartozékaként az uradalom sorsában osztozott. 1613 után az erdélyi fejedelmek (Bethlen, majd Rákóczi György) birtoka lett, II. Rákóczi Ferenc halála után leánya, Júlia kezével Aspremont gróf kapta meg, így megmenekült az elkobzástól.

1724-ben Károlyi Sándor az Aspremont családtól megvette a birtokot, svábokat telepített be és ettől kezdve 1945-ig a Károlyiak nagykárolyi uradalmának része volt. A századforduló után a XVIII. századi német telepítésű község markánsan megőrizte kulturális elkülönültségét , de az asszimiláció erőteljesen megindult.

A Trianoni békeszerződés a községet a nagykárolyi vonzáskörzetből kiszakította. Az új vonzáskörzet a Mértől 20 km távolságra lévő Mátészalka és Nyírbátor nagyközségek lettek. Ez időponttól számítható a sváb kultúra hanyatlása, hiszen a sváb települések (Csanálos, Fény, Börvely) Romániához kerültek. A zárt sváb települések területi egysége felbomlott.

Az I. világháborúban a nagyközségből 26 fő halt hősi halált. A II. világháborút követően a településről közel 300 főt hurcoltak el az un. "málenkij robotra " a Szovjetunióba sváb

származásuk miatt. Ez az az időszak, amikor tömeges névváltozási kérelmek voltak, pl: Reszlerből Révész, Linzenboldból Losonci, Schreckből Somogyiak stb. lettek.

Az 1960-as tsz szervezés zökkenőmentesen ment végbe, aminek az a magyarázata, hogy a sok megpróbáltatást átélta svábság nem kívánt újabb megpróbáltatásokat átélni.

A község 1990. évi közigazgatási besorolása: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében független polgármesterrel és független képviselő-testülettel rendelkező nagyközség.

Éghajlata mérsékelt meleg és a mérsékelt hűvös éghajlati öv határán terül el. Erdőtársulásai jelentős részét akácosok jellemzik, ezenkívül találkozhatunk tölgyvel, kemény és lágylombúakkal, valamint fenyővel is. A nyílt társulások között homokpuszta-rétek, zombékosok is megfigyelhetők, jellemző a sások, a tőzegeper előfordulása. Talaja réti öntés, humuszos homok és lápos réti talajok.

Megközelíthető: a 471-es útról Nyírbátornál leágazó alsórendű úton. A legközelebbi városokkal, Mátészalkával és Nyírbátorral, naponta autóbusz járatok kötik össze. A nagyközségen közvetlen vasútvonal nem halad keresztül, a legközelebbi vasútállomás Tiborszállás községben található.

A község közigazgatásilag korábban és most is a mátészalkai járáshoz tartozik.

1990-ig nagyközségi tanács társközsége, tanácsának székhelye Mérk, társközsége Vállaj volt. Napjainkban a Mérki Közös Önkormányzati Hivatalhoz tartozik, Tiborszállás Községgel alkot közös hivatalt.

A községben három templom található: görög katolikus, római katolikus és református.

A természetet kedvelők ideális környezetet találnak a pihenésre, esetleg a letelepedésre. A lakosság összetételénél fogva csendes, békés, vendégszerető.

III.

HELYZETELEMZÉS

1. A település földrajzi elhelyezkedése, adottsága

Mérk Nagyközség a Szatmári-síkság déli részén, Nyíregyházától mintegy 70 km távolságra, a Kraszna partján található község. Nyírbátor és Mátészalka háromszögelésében helyezkedik el a határ mentén, mindkettőtől 20-25 km távolságban. Közúton Nyírbátor (4915. sz.) és Mátészalka (4918. sz.) irányából egyaránt Vállaj felé elindulva található a település 49138. számú alsórendű útra térve.

Környező falvak: a svábok által betelepített Vállaj, már az 1217-es években létező Nagyecsed (akkor Euchednek írták) és Előtelek, amelyet a Károlyi család építtetett a szegény embereknek.

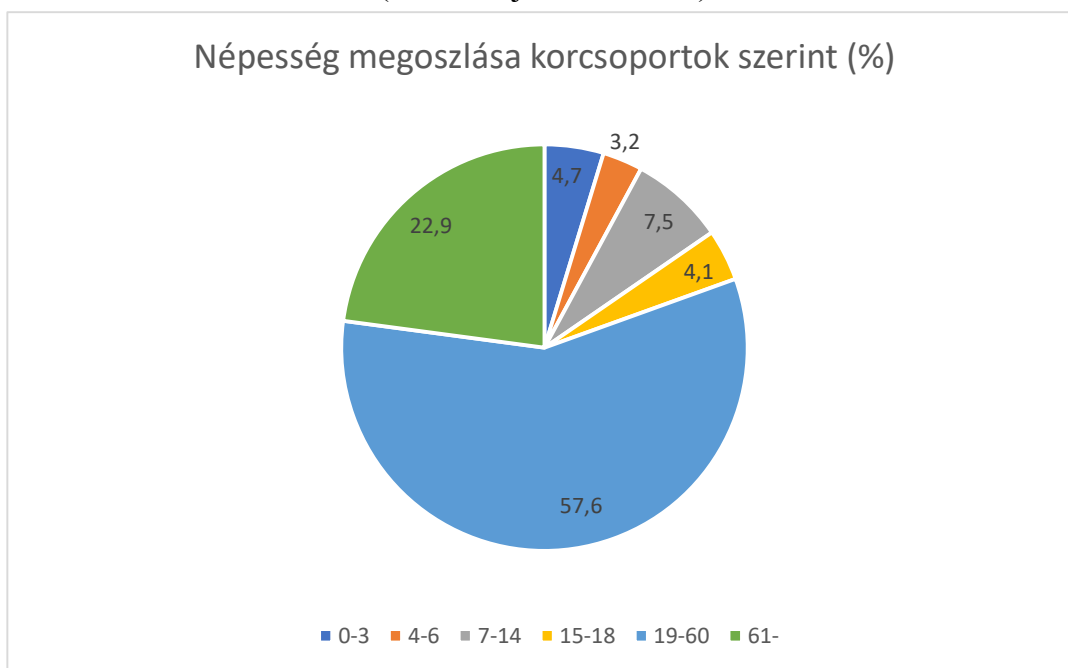
2. Főbb demográfiai jellemzők

2025. január 1. adatok alapján az állandó népességszámunk: 2222 fő, a lakónépesség: 2192 fő. A nem munkaképes lakosok 943 fő, ebből 0-18 éves (435 fő) és 60-X éves (508 fő), a lakosság 42,44%-t tesz ki, míg a munkaképes lakosság (19-60) 1279 fő volt, a népesség 57,56-a.

Mindezekből kiderül, hogy a községben nagymértékű az előregedés, míg korábban kevesebb volt az utánpótlás, mára már bizakodással tölthet el az a tény, hogy több gyerek született a lakosság összlétszámához képest, mint korábban. A középkorosztály arányának csökkenését azzal magyarázhatjuk, hogy az utóbbi években 45-55 évesek körében nőtt az elhalálozási arány.

1. számú ábra:¹

Mérk Nagyközség lakónépesség kor szerinti megoszlása 2025. január 1-jén
(Forrás: saját szerkesztés)

¹ Forrás: Mérk Nagyközség Önkormányzatának statisztikai kimutatásai

3. Infrastruktúra helyzete

A község összterülete: 2590,73 ha, a belterülete 264,57 ha, melyen 801 lakóház található, melyből 712 lakott és 89 lakás nem lakott.² Az ingatlanok 18,4%-a összkomfortos, 61,2%-a komfortos, 5,3%-a félkomfortos, 14,7%-a komfort nélküli.³

Valamennyi lakás villamos árammal ellátott, a vizet a lakások 93,1%-ába bevezették. A település ivóvízszükségletét fedezi a Vállajjal közös vízmű-telep.

A községben a környezetkímélő szennyvízelvezetés is megoldott, a beruházás következtében a település 100%-án a szennyvíz csatorna hálózat kiépítésre került, a lakások 93,1%-a esetében az ingatlant rá is kötötték a szennyvízcsatorna hálózatra.

Az utak 90%-át aszfalt borítja, több utca szilárd burkolattal való ellátása előttünk álló feladat. A szilárd hulladék közszolgáltatás megszervezésével a kommunális hulladék szakszerű és környezetbarát kezelésére került sor.

4. Vállalkozási tevékenységet végzők száma, összetétele

A község alapvetően mezőgazdasági jellegű település, a lakosság 2/3-a mezőgazdasági, őstermelő tevékenységet végez. Az erdőgazdálkodás mellett szántóföldi és zöldség-, gyümölcstermesztés folyik. Az kereskedelmi szektort kiskereskedelmi, főként élelmiszer és italboltok jelentik.

A településen vállalkozási tevékenységet végző vállalkozások száma és összetétele 2024-ben

<i>Ágazat</i>	<i>Vállalkozások száma</i>
Ipar	13
Mezőgazdaság	43
Kereskedelem	20
Szolgáltatás	45
Összesen:	121

5. Az önkormányzat által ellátott feladatok és működtetett intézmények, humán erőforrások alakulása

A) Az önkormányzat által ellátott kötelező és önként vállalt feladatok:

- településfejlesztés, településrendezés,
- köztetető fenntartása (kegyeleti közszolgáltatási szerződés került megkötésre a Kegyelettel Szatmárért Kft-vel)
- óvodai, alapfokú nevelés, oktatás,
- gyermek és ifjúsági feladatok,

² Forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vizualizaciok/a-telepulesek-legfontosabb-adatai/?ter=07463>

³ Forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vizualizaciok/a-telepulesek-legfontosabb-adatai/?ter=07463>

- e) egészségügyi, szociális ellátás.
- f) vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés,
- g) helyi közutak és közterületek fenntartása,
- h) közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása.
- i) foglalkoztatás elősegítése,
- j) az épített és természeti környezet védelme,

a) Oktatás

Az Általános Iskolába 103 gyermek jár, az óvodába 47 gyermek jár.

Óvoda:

Intézményünk a Mérki Szivárvány Óvoda és Művelődési Ház. Az önkormányzat biztosítani tudja, hogy a gyerekek a helyi óvodában kapjanak napközbeni ellátást. Az óvoda, épülete elfogadható állapotban van, az udvar fejlesztése, térkövezése, új bútorok, udvari játékok beszerzése az elkövetkező ciklusban indokolt. Az épület korszerűsítése, a külső és belső festés, valamint a nyílászárók cseréje a közelmúltban valósult meg pályázati forrásból.

Iskola:

Iskolának a Mérk-Vállaj Német Nemzetiségi Általános Iskola Mátészalkai Tankerület fenntartásában működik.

Az oktatási programnak a gyerek összetételhez kell igazodnia. Cél, hogy a társadalmi igényeknek megfelelő ismereteket nyújtson, biztosítson lehetőséget az alapkészségek elsajátításához, a továbbtanuláshoz. Meg kell találni azt az oktatási formát, amely a sajátos helyzetből adódóan a mi iskolánk tanulóinak megfelel.

Az épület felújítása, nyílászárók cseréje pályázati forrásból reményeink szerint a közel jövőben megvalósul, melyre elnyert pályázatunk van.

Egészségügy

A község orvosi rendelővel és gyógyszerházzal is rendelkezik, a háziorvosi szolgálatunkat jelenleg helyettesítő orvos működteti, aki a szomszédos Nagyecsedről jár át.

Ezen felül a vállaji fogorvos szolgáltatását veheti igénybe a lakosság.

Településünknek védőnője az Országos Kórház Főigazgatóság alkalmazásában áll, de napi szinten ellátja a feladatait Mérken.

b) Szociális ellátás

Társulásban látjuk el a házi gondozás, a jelzőrendszeres-házi segítségnyújtás, a gyermekjóléti és családsegítő feladatokat a Szatmári Kistérségi Alapszolgáltatási Központ Társulás keretében.

A szociális étkeztetésre ellátási szerződésünk van a Görög Katolikus Egyházzal.

c) Kultúra

Településünk közösségi színtere a Mérki Községi Színtér, mely az ún. Lakodalmas házban került kijelölésre a Béke utca 1. szám alatt, és itt található a könyvtárunk is, melyet a megyei könyvtár fenntartásában működtetünk, 1 fő könyvtáros személy foglalkoztatásával.

A művelődési házunk állapota, mely a közösségi rendezvények helye lehetne sajnos az utóbbi időben erősen megromlott, életveszélyessé vált, teljes körű felújítása lenne szükség, melyre több ízben is nyújtottunk be pályázatot, eddig sikertelenül.

Célunk hagyományápoló rendezvények megszervezése: Idősek Világnapja, és lehetőségeinkhez mérten gyermeknap, falunap, önkormányzati bál.

Hagyományt szeretnénk teremteni az Adventi ünnepkör megünneplésének is: az egyházak képviselői, az óvoda és az általános iskolás gyerekek bevonásával. Ezt a helyi községépítő-szépítő egyesületünk az Együtt Mérkért Egyesület már elkezdte, melyhez szeretne önkormányzatunk is csatlakozni.

d) Foglalkoztatás, munkanélküliség

A településen a foglalkoztatottak adatai az alábbiak⁴:

<i>Megnevezés</i>	<i>Mutatószám(fő)</i>
Foglalkoztatottak száma	665
Munkanélküliek száma	55
Ellátásban részesülők száma	608
Eltartottak száma	316
15 év alattiak száma	311

A községben szinte alig akad új munkahely, legnagyobb létszámú foglalkoztató a Harmónia Integrált Szociális Intézmény Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye – helyi ápoló-gondozó otthon, a helyi köznevelési intézmények és az önkormányzat.

Mérken, helyben 434 fő foglalkoztatására kerül sor.

Mivel nemcsak Mérken, hanem a környező településeken sem kínálkozik munkahely, így két lehetőségük van az itt élőknek:

az egyik, megoldás, ha valamilyen vállalkozást indítanak el, ehhez azonban nem kis mennyiségű induló tőkére van szükség, a másik lehetőség, hogy egy közeli városban keresnek munkát: Mérkről Mátészalkára, illetve Nyírbátorba járnak el dolgozni az emberek.

Más településen foglalkoztatott mérki lakosok száma: 341 fő.

Olyanok is vannak, akiknek állandó lakóhelyük ugyan Mérk, de külföldön dolgoznak (kb. 20 fő) és csak ritkán járnak haza a családjukhoz.

7. A település hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere

Mérk Nagyközségnek több testvértelepülése is van Romániában, melyek az alábbiak: Mezőfény, Mezőpetri, Csanáros.

A két község együttműködési megállapodással rendelkezik, mely számos területen fogalmaz meg kapcsolatfejlesztési lehetőségeket.

⁴ Forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vizualizaciok/a-telepulesek-legfontosabb-adatai/?ter=08952>

8. Megvalósult és tervezett fejlesztések

a) Megvalósult fejlesztések

2016	Hulladéklerakó rekultivációja
2016	Szennyvízberuházás
2017	Konyha felújítása
2019	Új orvosi rendelő építése
2019	Termelői piac létrehozása
2019	Belterületi csapadékvízrendezés
2020	Urnafal építése
2020	Óvoda felújítása
2020	Édesanyák és Bem utca szilárd burkolattal történő ellátása
2022	Hivatal épületének felújítása

b) Tervezett fejlesztések (fontossági sorrend nélkül)

2025	Bajcsy, Fenyő, Nefelejcs utcák szilárd burkolatának kiépítése
2025	Általános iskola épületének energetikai fejlesztése
2026	Kamerarendszer kiépítése
2027	Temető előtt parkoló kialakítása
2027	Ravatalozó épületének felújítása-különösen a tetőszerkezet felújítása
2027	Ady utca szilárd burkolatának kiépítése
2027	Játszótér fejlesztése, filagória kialakítása, parkosítás
2028	Művelődési ház teljes körű felújítása
2029	Napelempark kialakítása

9. A település jelenlegi állapotában meglévő gyenge és erős pontok

Erősségek: • Vonzó természeti környezet; • Mezőgazdasági hagyományok; • Turisztikai adottságok; • Vállalkozói kedv; • Erős civil szerveződés és kohézió; • Nyitott önkormányzati vezetés;	Gyengeségek: • A gazdasági aktivitás alacsony szintje; • Képzetlen munkaerő;
Lehetőségek: • Növekszik a falusi turizmus iránti igény; • Fejlesztési célú támogatások igénybevétele az Európai Unió és hazai forrásokból; • Olcsó munkaerő • Határmenti elhelyezkedés; • Gazdasági potenciállal rendelkező településekhez való kapcsolódás;	Veszélyek: • A kedvezőtlen földrajzi fekvése miatt (közlekedési infrastruktúra alacsony szintje) a település versenyhátrányba kerülhet; • Értelmiség, szakemberek elvándorlása; • Pályakezdők munkanélkülisége és a munka világából kiesett rétegek elszigetelődése; • Népesség öregedése, elvándorlása;

IV.

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

1. A koncepciót meghatározó stratégiai tényezők

Az előző fejezetekben a helyzetelemzés és értékelés feltárta a település jelenlegi helyzetét, a leglényegesebb szükségleteket és a fontosabb problémákat. Ezen túl a helyzetértékelés eredményeként felszínre kerültek a gyenge és erős pontok, valamint a lehetőségek és az esetleges veszélyek, melyek alapvetően determinálhatják a további fejlesztési elképzeléseket.

A lakosság száma és összetétele valamint a település infrastruktúrája nagyüzem letelepedését nem teszi lehetővé, ezért a mikro- és közép-vállalkozások számára kell a feltételeket biztosítani. A fejlesztés alapja a meglévő önkormányzati ingatlanok érték – és állagmegóvási munkáinak folyamatos, ütemezett kivitelezése, a környezetükkel való összhang biztosításával. A település mezőgazdasági jellege a jövőben is meghatározó tényező lesz.

A társulás keretében ellátott feladatok:

- a) Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Települési Szilárdhulladék-gazdasági Társulás (Nyíregyháza, Hősök tere 5.) hulladékkezeléssel kapcsolatos feladatok ellátása
- b) Szatmári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ (székhelye: 4352, Nagyecsed, Rákóczi utca 104/a.) – családsegítő és gyermekjóléti feladatok, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ellátása
- c) Ecsedi Iáp Víziközmű Beruházási Társulás (4355, Nagyecsed, Árpád utca 32.) – településfejlesztési feladatok (szennyvízberuházás) ellátása
- d) Szatmári Kistérségi Bölcsődei Intézményei Társulás (4355, Nagyecsed, Rákóczi u. 14) – bölcsődei feladatok ellátása
- e) Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézményi Társulás (4700, Mátészalka, Hősök tere 9.) – egészségügyi fejlesztési társulás.
- g) Kelet-Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás, 4361, Nyírbogát, Hunyadi u. 7- településfejlesztési feladatok ellátása

2. Fejlesztési alapelvek három fő csoportba sorolva:

I.) Település fejlesztés

a) A természeti környezet megőrzése.

b) A meglévő település arculatának megőrzése, továbbfejlesztése

- Feladat:
- Játsszóter fejlesztése, filagória kialakítása (parkosítás, virágosítás)
 - Járda és vízelvezető rendszer rekonstrukciója
 - Utcáink szilárd burkolatának kiépítése

c) A természeti adottságokat figyelembe vevő fejlesztések kiemelten történő kezelése

II.) Önkormányzati szolgáltatások fejlesztése

d) Az önkormányzat kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztések

- Feladat:
- Ravatalozó épületének felújítása
 - Művelődési Ház felújítása

III.) Gazdaságfejlesztés

e) Vállalkozásösztönzés és gazdaság élénkítő beruházások

- Feladat:
- napelempark létrehozása

V.

STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK

1. Fejlesztési cél:

A település őrizze meg lakosságmegtartó képességét, teremtsen élhető környezetet, szociális és gazdasági biztonságot a helybelieknek, valamint a letelepedni vágyóknak. Nyújtson olyan ökoturisztikai látványosságot, amely egyedülálló és segítsen az itt élőknek ezt saját javukra fordítani.

Mérk, 2025. március 25.

Filep Gusztáv
polgármester